

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

V. Soluuntur argumenta quædam aduersus numerum modorum
constitutum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

hæ vero nec in quantitate necessarîo dissideant, nec vna sine alia possit esse veritati, aut falsitati obnoxia: quamobrem, hæ si modum variant, id ipsum præstare poterunt illæ à fortiori: tum quia tam differunt in prima figura Phalaris, & Barbara, quam in tertia Darapti, & Balsama, vt euident est ex sola apprehensione terminorum: at in tertia figura Darapti & Balsama sunt modi diuersi, alter videlicet utilis, & alter inutilis: ergo & Barbara & Phalaris modi diuersi esse debent. Tum demum quia in modis Difamis, ac Datifi præmissæ sunt entitatiuè eadem, & quamuis differant quoad artificium formale maioris, & minoris, hoc tantum prouenit à diuersitate conclusionis, quæ in vno subiicit extremum, quod in altero prædicatur, & è conuerso: quocirca totum discrimen eorum modorum, præmissarumque quibus constant, acceptum referri debet diuersis illorum conclusionibus: at luce clarius est, conclusionem Barbaricam, ac Phalaricam non minus inter se differre, quam propositiones, quibus concludunt Difamis ac Datifi: hi ergo cum sint modi diuersi, tales non esse non poterunt Phalaris, ac Barbara.

30 Quod autem Phalaris differat à Baralip-ton suadet: quoniam Baralip-ton prorsus indirectè concludit, vt pote qui prædicatum maioris, seu maius extremum in conclusione subiicit, non prædicat: at Phalaris quodammodo directè concludit, cum prædicatum maioris extremumve maius in conclusione prædicet, non subiiciat. Rursus conclusio Baralip-tica conuertit per accidens conclusionem Barbaricam: at conclusio Phalarica eius non est conuertens, sed potius subalternata: Phalaris igitur, & Baralip-tò diuersa ratione concludunt. quod satis est ad variandos modos. Eodem pacto suaderi potest Thersandron esse modum diuersum à Celarent, Pelagon à Celantes, Centauron à Cæsare, & Arestora à Camestres, atque omnes vtiliter concludere, vt expendenti liquerebit.

31 Restat secundo probandum, hos modos à nobis superadditos esse quinque, & non plures, nec pauciores, quod ex superioribus potest haud ægrè præstari. Siquidem quinque tantum modi, nimirum Barbara, Celarent, & Celantes in prima figura, ac Cæsare, & Camestres in secunda figura vniuersaliter concludunt: at modi à nobis superaddicti tum duntaxat locum habent, cum loco conclusionis vniuersalis infertur particularis: tales igitur modi tantum erunt quinque. Thersandros scilicet, Phalaris, & Pelagos, qui ad primam figuram, Centauron & Arestor, qui ad secundam suo quasi iure spectant.

32 Tertium & vltimum, quod pollicitus sum, in hunc modum præsto: Phalaris, v.g. prædicatum maioris prædicat in conclusione, & subiectum minoris in ea subiicit, qua in re cum modis directis conuenit: deinde quantitatem conclusionis mutat, & loco vniuersalis particularem infert, atque aded totam conclusionem mutat, qua in re cum modis indirectis conuenit: ergo nec indirectus, nec directus est, sed ex vtroque mixtus, & inter vtramque medius. Confirmatur: vulgares modi directi, & indirecti tantum sunt vnde viginti: sed ab omnibus his distinguuntur quatuor modi, de quibus loquimur: ergo sunt ex vtriusque mixti. Data autem opera excepi-mus Pelagon: est enim modus indirectus, cum more cæterorum indirectè concludentium minus extremum in conclusione prædicet de maiore, & hoc illi subiiciat: Quineriam est cæteris magis indirectus, cum mutet conclusionem directam, tum modi celarent, tum

etiam modi Celantes: illam, propterea quod eam conuertat per accidens, & eius prædicatum subiiciat, ac subiectum prædicet: hanc, propterea quod eius subalternatam inferat.

CAPVT V.

Soluuntur argumenta quadam aduersus numerum modorum à nobis constitutum.

33 **O**pponi solet in primis à medicorum schola aduersus numerum modorum directè concludentium à nobis assignatum. Nequit idem modus esse in duabus figuris, quantumvis in quantitate, & qualitate sit idem; aliàs Celarent, ac Cæsare non essent modi diuersi, nec Darji & Datifi, nec Ferio & Festino, nec Baralip-ton, & Darapti: sed datur quarta figura: igitur præter modos directos trium figurarum assignandi sunt alij plures, qui videlicet ad quartam illam figuram spectent, eiusque solius sint proprii. Respondeo eiusmodi quartam figuram velut impossibilem, & commentitiam superius esse reiectam, & potuisse medicos, vt falsè iocantur in eos nostri Conimbricenses lib. 1. prior. cap. 7. q. 1. art. 1. minus esse sollicitos de quatuor figuris in syllogismo, quam de quatuor humoribus in corpore: nec enim si vna figura destituatur, continuò egrotabit, vt corpus absque quatuor humoribus.

34 Opponi consuevit secundo aduersus senarium modorum indirectè concludentium à nobis statutum, videlicet Baralip-ton Celantes Dabitis Fapismo Frisefomorum, & Pelagon plures alios assignari oportuisse: cur enim, sicut sex illi in prima figura concludunt indirectè, non sint similiter in secunda, & tertia figura quidam alij indirectè concludentes? Respondeo, nullos esse modos, qui in secunda, & tertia figura possint indirectè concludere. Nam indirecta conclusio est, in qua prædicatum maioris subiicitur, & minoris prædicatur; sed in secunda figura nullus modus reperiri potest, qui prædicatum maioris in conclusione subiiciat, cum prædicatum maioris sit medium, quod conclusionem non ingreditur: nullus igitur modus esse potest indirectè concludens in secunda figura. Rursus in tertia figura prædicatum maioris nequit in conclusione subiici; aliàs non maior, sed minor foret, cum maior à prædicato conclusionis, & minor ab eius subiecto denominetur; quæ ratio secundæ etiam figuræ deseruit.

35 Confirmatur & declaratur paulò aliter solutio: nam Aristoteles 1. prior. cap. 6. docet illud esse maius extremum in secunda figura quod est magis propinquum medio, minus verò quod ab eo longiori distat intervallo: cuius doctrinæ sensus est, extremum illud esse maius in hac figura, quod in prædicando magis accedit ad naturam medij, siue quod prædicatur in conclusione, sicut medium in præmissis, minus verò quod prædicationem medij non imitatur, sed potius subiicitur in conclusione, vt vt medium prædicetur in assensu præmissarum: Porro idem Aristoteles sequenti cap. 7. docet contra illud esse maius extremum in tertia figura, quod magis abest à medio, & minus, quod ei propius accedit: huius, autem doctrinæ intellectus est, maius extremum in hac figura esse, quod prædicatur in conclusione, & minus quod in ea subiicitur; quare, cum in eiusmodi figura medium subiiciatur in præmissis, maiorem cum medio propinquitatem, seu vicinitatem esse propriam

proprium minoris extremi, & minorem esse propriam eius extremi, quod vocari maius afolet. Quæ cum ita sint, fieri non potest, vt maius extremum subiiciatur in conclusione vlla secundæ, aut tertiæ figuræ, aut minus extremum prædicetur: oporteret autem maius extremum subiici, & minus prædicari in conclusionibus secundæ, & tertiæ figuræ, si in vtraque modi aliqui indirectè concludentes locum haberent.

36 Vltius assignato hoc syllogismo directè concludente in Cælare v.g. nullus lapis est homo, omne rationale est homo, ergo nullum rationale est lapis, cedo alium indirectam in secunda figura ei priori correspondentem, quemadmodum in prima figura modo Celarè correspondet Celantes, Pelagos, & Fapelsmo, & modo Ferjali, Frisefomorum, & ei, qui Barbara dici solet, Baralipon, & modo regis Darij, Dabitur: Dices hunc, nullus lapis est homo, omne rationale est homo, ergo nullus lapis est rationalis. Contra tamen, quia hic modus indirectè concludendi differt à Camestres sola transpositione præmissarum, vt intuenti constabit: iam ergo præmissarum transpositio ac diuersus eas proferendi ordo modos variabit: consequens autem est absurdum: magnopere enim confert ad inferendam conclusionem in quonam modo sit syllogismus: at ad eius illationem nihil interest, quænam præmissa sit prior tempore, quænam posterior: haud ergo constituit, haud variat modum ordo præmissarum earumvè transpositio: Huc etiam adhiberi possunt cætera ferè argumeta, quibus supra probatū manet, figuras minimè variari ob transpositione præmissarum. Pari ratione potest oppugnari quiuis alius modus indirectus secundæ, & tertiæ figuræ: Atque vtramque omni virtute indirectè concludendi destitutam esse tuentur, præter alios, Fonsæca lib. 6. instit. c. 13. & Conimbr. prior. cap. 7. q. 2. art. 1. vbi addunt, sententiam hanc nostris temporibus esse magis communem, atque receptam.

37 Enimverò contrarium docent B. Thomas opus. tract. de syllog. cap. 8. Scotus 1. prior. q. 23. & 24. Sotus lib. 5. summ. cap. 5. & 6. Toletus lib. 4. introduct. cap. 7. Hurtadus disp. 10. log. sect. 13. & 19. Auerfa quæst. 2. 5. log. sect. 8. §. dicendum tamen est Marsilius lib. 1. prior. q. 31. Sueff. & commentator eodem lib. cap. 8. Titelman. in log. lib. 4. de syllog. cap. 12. Ratio huius sententiæ est, quoniam in secunda, & tertia figura reperitur maius & minus extremum in ipsis præmissis, antea quam ventum sit ad conclusionem, & quin altervtrum denominetur ab ordine, quem in ea seruant inuicem: illud enim erit in vtrauis earum maius extremum, quod in præmissa prius tempore prolata existit, dignioremque hoc titulo locum obtinet: illum verò minus, quod constituit, & ingreditur præmissam subsequenter: potest ergo in his figuris non solum maius extremum, siue prioris præmissæ proprium de minori extremo prædicari, sed etiam minus extremum siue posterioris præmissæ constitutum de maiori, sicut ad indirectam conclusionem oportet: consequentia sponte sua est perspicua: suadet antecedens primò, quia maius, & minus extremum talia censentur per eorum complicationem cum medio, præstantiorem, aut minus præstantem: non nisi in præmissis possunt, aut solent cum eo complicari: secundò quoniam in præmissis antecederet ad conclusionem reperitur tota ratio distinguendi vnam figuram ab alia, proptè nimirum in eis medium, aut omninò subiicitur, aut omninò prædicatur, aut subiecti simul, & prædicati vicem obtinet: ergo & di-

P. Lyncei Philosophia. Tom. I.

stinguendi maius extremum à minori: tertio, quia in prima figura maius, & minus extremum distinguuntur sine respectu ad conclusionem, & per seolum ordinem, quo in præmissis coniunguntur cum medio: quidni ergo & in secunda, ac tertia figuræ quartò quoniam alias quinque modi indirecti primæ figuræ haud essent tales, sed potius modi directi, quartamque constituerent figuram: siquidem in eis semper maius extremum de minore prædicaretur in assensu conclusionis, non secus atque vltimè in modis omnibus secundæ, & tertiæ figuræ: debent ergo esse directi: quare cum concludere nequeant directè in prima figura, vt omnibus est exploratum, & multo minus in secunda, & tertia, restat, vt in alia quarta: præsertim cum hæc dicatur ea in qua maius extremum subiicitur medio in præmissis, & minus de illo prædicatur: hoc autem videtur necessarium esse in eiusmodi quinque modis iuxta iamiam dicta: quintò quia in secunda figura modus Festino v.g. tantum concludit vtiliter, quando prædicat maius extremum de minori, hunc in modum: nullus homo est equus, aliquid animal est equus ergo aliquid animal non est homo: eius autem præmissæ concludunt inutiliter, & falsò si è contrario prædicent vi conclusionis minus extremum de maiori, hoc pacto: nullus homo est equus, aliquid animal est equus, ergo aliquis homo non est animal: hæc autem regula huic modo, & aliis secundæ, & tertiæ figuræ communis supponit maius, & minus extremum in illis reperiri ante conclusionem ex parte ipsarum præmissarum: alioqui erit inutilis, & nugatoria, atque, cum præcipit maius extremum in Festino & similibus modis secundæ, & tertiæ figuræ debere prædicari de minori, ad vtiliter concludendum: hoc tantum præcipiet, id prædicandum esse in conclusione, quod in ea prædicatur, & quod in ea subiicitur hoc subiiciendum: cauebit etiam ea regula quod est impossibile, & cuius nullum est periculum: si enim maius extremum est, quod prædicatur in conclusione, & minus quod in ea subiicitur: qui fieri potest, vt è conuerso minus in ea prædicetur & subiiciatur maius? ne ergo intellectus errer, minus extremum in conclusione aliqua secundæ, aut tertiæ figuræ de maiori prædicando nullius regulæ necessitas est, nullius utilitas.

38 Respondeo tamen negato antecedenti: ad primam eius probationem nego maius aut minus extremum dici talia per solam eorum complicationem cum medio, quando hæc est æqualis, & alterutrum ei subiicitur, devè eo prædicatur, vt in secunda, & tertia figura viuènit, sed præterea per hoc quod alterum subiiciatur alteri in assensu conclusionis, & alterum de altero prædicetur. Ad secundam probationem respondeo, in primis eam, vt aiunt, instando: nam transpositio præmissarum iuxta Hurtadum; Auerfam, & plerosque aduersariorum, non distinguit vnam figuram ab alia: ergò nec maius extremum à minori: deinde idcirco per solas præmissas distinguitur vna figura ab alia, quoniam in illis per se loquendo, & nò per accidens, aut vi alicuius cōtingentis transpositionis cōiungitur diuersimodè medium cum extremis, videlicet instar subiecti, & prædicati simul aut solius subiecti, aut demum solius prædicati: at extrema eodem modo per se comparantur in præmissis cum medio in secunda siue in tertia figura sigillatim sumptis: ergò in solis præmissis non est ratio distinguendi vnum extremum ab alio, maius scilicet à minori, & e conuerso.

Ad tertiam probationem respondeo: propterea in prima figura distinguui maius extremum à minori,

P 3

muncere

39

munere non conclusionis, sed duntaxat præmissarum, quia in eis vnum extremum subiicitur medio, & de eodem prædicatur aliud, hæc autem ratio non procedit in secunda, & tertia figura, quarum præmissæ vtrumque extremum, aut simul prædicant, aut simul subiiciunt. Ad quartam probationem respondeo, in eo deficere, quod supponat, primæ figuræ modos indirectos non habere maius extremum, & minus in ipsis præmissis secundum se spectatis, sed potius illud in eis dici maius extremum, quod prædicatur in assensu conclusionis, & minus, quod in eo subiicitur: huius autem contrarium verius esse, in solutione præcedentis probationis manet ostensum.

40

Ad quintam, & postremam respondeo, in modo Festino, quoduis extremum indifferenter, & ex æquo inferri concludivè posse de alio, eamque regulam, qua statuitur in eo & quocunque alio simili duntaxat maius extremum de minori posse concludi, non autem è conuerso, haud quaquam esse veram aut Aristotelicam: Quod autem hinc sequitur, modum Festino, eiuſvè præmissas, quo tantum sensu de eo in presenti loquimur, interdum posse falsum concludere, non est absurdum: tum ergo hic modus, & alius quivis ei similis locum habet, tum vtiliter, & sine periculo falsitatis concludet, quando termini conclusionis sunt conuertibiles negativè, siue quando se negant conuertibiliter, & mutuo, secus verò si se aliter habeant: vt in simili diximus superius c.2. de modo Frisefomorum. Vno verbo: præmissæ modi Festino, Frisefomorum, & similia sunt apti ad concludendum vtiliter quoduis extremum de alio, & è conuerso, quoties extrema non se habuerint, velut superius, & inferius instar animalis verbi gratia & hominis.

41

Præterea tertio opponi potest aduersus quinque modos viles à nobis superadditos, eorum haud meminisse Aristotelem: nullis item eos dictionibus more reliquorum comprehendere: ac denique sponte sua evidens esse, subalternatam sequi ex præmissis, vnde sequitur subalternans; haud ergo esse necessè, haud vtile modos viles adstruere, quibus hoc solum præcipiatur, ac doceatur, propositionem aliquam subalternatam inferri ex præmissis quibuscumque, vnde iuxta regulas Aristotelicas, & communes infertur subalternans: quocirca modos hos à nobis superadditos iam pridem fugillasse videtur Dominicus Sotus lib.4. summ.c.4. not.3. omnis, iniquiens, syllogismus inferens vniuersalem, infert subinde indefinitam, & particularem subalternam, vt ait Aristot. 2. prior. Et ideo nec Aristoteles, nec Petrus Hispanus distinguunt diuersos modos, quorum alius concludat vniuersalem, & alius particularem subalternam vt Barbara, & Barbari, sed pro eodem reputantur.

42

Respondeo, Aristotelè etiā præter duos modos indirectos primæ figuræ vltimos, nimirum Fapellmo, & Frisefomorum, aliorum non meminisse, vt testantur Conimb. 1. prior. cap.7. quæst. 2. art. 1. vtque perspicuè liquet ex eius operibus: Nihilominus Theophrastus eius discipulus, Eudemus, Porphyrius, & Boetius lib.2. de syllogismo categorico cap.4. & post eos cæteri communiter dialectici tres alios indirectos admittunt, videlicet Baralipson, Celantes, Dabitis: quamuis ergò non expressit Aristoteles nostros quinque modos, haud propterea sunt explodendi: aliud enim est, eorum non meminisse, propterea quòd reduci poterant ad eos quos assignauit, aliud, eos reieciſſe: prius illud admittimus, secus verò posterius. Iam quod nullis dictionibus signentur more cæterorum, quid interest? nulla

namque sunt impositæ modis indirectis secundæ, & tertiæ figuræ, nullæ inquam propria, nulla, nisi vulgares detorta paululum, atque inuersa: multi tamen eorum, quibuscum disceptamus, eiusmodi propterea modos indirectos haud respuunt: nulla etiam vocabula instituta sunt ad representandos modos proprios syllogismi expositi, hypothetici, aut modalis: quis tamen eos hoc nomine reiiciat? Modi ergò à nobis additi, non quod nulli, sed quod nò adeo inuisi, nominibus hæcenus caruere propriis.

43

Porro quod evidens sit, subalternatam ex iisdem fontibus, vnde subalternans exit, deriuari, haud arguit, modos hos nostros reiiciendos esse: siquidem evidens etiam est, ex quibuscumque præmissis oritur conuersa, deduci posse conuertentem, propter huius ex illa necessariam sequelam: quare vel cum Auerroe modi omnes indirecti primæ figuræ respui debent, cum penes solam conuersionem conclusionum differant à modis directis eiusdem figuræ, aut certè hi nostri modi debent admitti, quantumvis eorum conclusiones sint propositiones subalternæ conclusionum, quas Aristotelici, & vulgares præcipiunt. Rursus evidens est, quotiescunque conuertitur aliqua propositio per aliquam vniuersalem, & subalternantem, conuerti quoque posse per particularem, & subalternatam, cum conuerti vnā propositionem per aliam sit, hanc ex illa inferri transmutatione quadam terminorum prius facta, fierique non possit, vt subalternans alicunde inferatur, vnde non sit possibilis illatio subalternatæ. Nihilominus distinguitur communiter ab omnibus dialecticis duplex conuersio propositionis vniuersalis negativæ: vna simplex, & facta per subalternantem, vt nullus homo est lapis, ergò nullus lapis est homo: & alia per accidens, ac facta per subalternatam, vt nullus homo est lapis, ergò aliquis lapis non est homo, iuxta versiculum illum in scholis tritum. Simpliciter feci conuertitur, Eua per Acci. Similiter ergò quamuis euidenter pateat, subalternatam inferri directè, & absque vlla conuersione, aut transmutatione terminorum ex præmissis subalternantis, haud tamen erit superfluum distinguere, & adicere modos quosdam, in quibus talis illatio magis in particulari exprimitur. In summa; regulæ conuertendi multiplicantur propter solam diuersitatem propositionis subalternantis, & subalternatæ, quantacunque claritate vna contineatur in alia: eius ergò solius gratia multiplicari etiam poterunt regulæ, seu modi syllogizandi.

44

Aduersus numerum modorum inutilium à nobis constitutum plura quoque possunt obici, pro quorum solutione in generali (haud enim ea figillatim expendere vacat) duo sunt animaduertenda: Primum est, nobis sermonem fuisse de modis inutilibus ratione solius quantitatis, & qualitatis inuicem diuersis, quos totidem esse, quot enumerauimus est certo certius; non verò de modis inutilibus, qui in quantitate, & qualitate cum vtilibus, & proficuis conueniunt, solùmque sunt ratione alicuius sophismatis inutiles: hi siquidem possunt infinities plurificari. Secundum est, triginta quatuor modos inutiles à nobis assignatos esse, spectata quidem quantitate, & qualitate solarum præmissarum: quod si spectetur etiam quantitas, & qualitas conclusionum, profectò aliis etiam triginta quatuor modi inutiles, ac distincti à prioribus assignandi sunt: vt si pro Bilbili dicatur Bilbilas, pro Colophon Colophan, pro Euterpe Euterpos, pro Balsama, Balsami, &c. Sicut enim diuersa conclusio modum vtilem variat, quidni & inutilem?

CAPVT